

28.9.2011

YM027:00/2011

Jakelussa mainitut

Viite
Hänvisning

Asia Pohjavesien suojeluun liittyvän sääntelyn kehittämistä valmistelevan työryhmän asettaminen
Ärende

Asettaminen

Ympäristöministeriö on tänään asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on selvittää pohjavesialueiden kartoitukseen, luokitukseen ja käyttöön sekä suojelusuunnitelmiin liittyvät lainsäädännölliset ja menettelylliset kehittämistarpeet ja -vaihtoehdot.

Toimikausi

1.10.2011 - 30.11.2012

Tausta

Pohjavesien suojelu perustuu Suomessa pääosin ympäristönsuojelulaissa (86/2000, YSL) säädettyyn pohjavesien pilaamiskieltoon (YSL 8 §) ja vastuuseen pilaantuneiden pohjavesien ennallistamisesta (YSL 12 luku) sekä ympäristönsuojelulain nojalla annettuihin asetuksiin. Pohjavesille riskejä aiheuttavat erityisesti monet teollisuuden alat, vaarallisten aineiden kuljetus, varastointi ja käyttö, liukkaudentorjunta maanteillä ja lentokentillä, maa- ja metsätalous, pilaantuneet maa-alueet sekä maa-ainesten otto. Perinteistä viranomaisvalvontaa on täydentänyt ns. suojelusuunnitelmamenettely. Suojelusuunnitelmat eivät ole oikeudellisesti sitovia, vaan toimivat muiden viranomaispäättösten tausta-aineistona.

Vesienhoitosuunnitelmien laatimisesta ja tavoitteista säädetään vuonna 2004 voimaan tullessa laissa vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (1299/2004, vesienhoitolaki) ja sen nojalla annetussa vesienhoitoasetuksessa. Vesienhoitolain suunnittelujärjestelmän piiriin kuuluvat myös pohjavesien tilaan ja niihin kohdistuviin riskeihin liittyvät selvitykset. Suojelusuunnitelmia on kuitenkin laadittu jo pitkään ennen vesienhoitolain säätämistä.

Pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien laatiminen on pitkälti perustunut Vesi- ja ympäristöhallituksen vuonna 1991 antamaan valvontaohjeeseen (nro 65). Suomen ympäristökeskuksessa on vuonna 2007 julkaistu raportti Pohjavesialueiden suojelusuunnitelmat osana vesienhoidon järjestämisestä (SYKE 7/2007), jossa on selvitetty pohjavesialueiden suojelusuunnitelmamenettelyn toimivuutta ja kehittämistarpeita ottamalla huomioon vuonna 2000 voimaan tulleen vesipuitelidirektiivin asettamat odotukset ja velvoitteet.

Pohjavesialueiden kartoituksesta ja luokituksesta on laadittu ympäristöhallinnossa opas (YO 2009), johon on koottu tietoa pohjavesialueiden kartoituksesta ja luokituksesta, pohjavettä koskevasta lainsäädännöstä sekä pohjavesialuetiedon käytöstä eri tarkoituksissa. Erikseen on laadittu myös selvitys pohjavesialueiden rajaamismenettelystä (SY 7/2010), jossa on otettu huomioon rajaamisesta aiheutuvat rajoitukset erityisesti hedelmän- ja marjanviljelylle.

Eduskunta on pitänyt ongelmallisena sitä, että pohjavesien suojelusuunnitelmien sisältövaatimukset, laatimismenettely ja -kriteerit sekä oikeusvaikutukset ovat toistaiseksi säätelemättömiä. Suojelusuunnitelmille on näin saattanut syntyä sellaisia kansalaisiin ja toiminnanharjoittajiin kohdistuvia vaikutuksia, joita niillä ei välttämättä ole tarkoitettu olevan. Uuden vesilain (587/2011) käsittelyn yhteydessä hyväksymässään lausumassa (HE 277/2009, EV 355/2010) eduskunta on edellyttänyt, että hallitus selvittää pohjavesialueiden kartoitukseen, luokitukseen ja käyttöön sekä suojelusuunnitelmiin liittyvät lainsäädännölliset ja menettelylliset kehittämistarpeet. Erityisesti tulisi selvittää tarvittavan sääntelyn liittäminen lain tasolla vesienhoidon suunnittelun osaksi oikeusturvanäkökohdat huomioon ottaen.

Tavoitteet

Työryhmän tavoitteena on selvittää pohjavesialueiden kartoitukseen, luokitukseen ja käyttöön sekä pohjavesien suojelusuunnitelmiin liittyvät lainsäädännölliset ja menettelylliset kehittämistarpeet ja tehdä ehdotuksia kehittämisvaihtoehtoiksi pohjavesien suojelun tehostamiseksi ja eri toimijoiden oikeusturvan parantamiseksi.

Tehtävät

Työryhmän tehtävänä on:

- 1) selvittää tarve kehittää pohjavesialueiden kartoitukseen ja luokitukseen ja suojelusuunnitelmien laatimiseen liittyviä menettelyitä käyttäen mahdollisuuksien mukaan hyväksi jo laadittuja selvityksiä ja oppaita,
- 2) tarkastella ja arvioida pohjavesialueiden kartoituksen ja luokituksen sekä suojelusuunnitelmien suhdetta keskeisiin pohjavesiin vaikuttaviin viranomaispäätöksiin kuten ympäristö- ja vesilupiin ja maankäytön ja vesienhoidon suunnitelmiin,
- 3) arvioida tarvetta ja mahdollisuuksia säätää pohjavesialueiden kartoituksesta ja luokittelusta sekä suojelusuunnitelmien laatimisesta ja oikeusvaikutuksista nykyistä täsmällisemmin osana nykyistä vesienhoito- tai ympäristönsuojelulainsäädäntöä tai erillisenä säädöksenä, ja
- 4) tehdä ympäristöministeriölle ehdotuksia pohjavesien suojelua koskevien säädösten kehittämiseksi ja arvioida eri kehittämisvaihtoehtojen vaikutuksia.

Työryhmän tulee laatia raportti, josta edellä mainitut tarkastelut, arvioinnit ja ehdotukset käyvät ilmi.

Työryhmän tulee työnsä aikana tarpeen mukaan kuulla pohjavesien suojelun kannalta keskeisiä asiantuntijaviranomaisia ja -laitoksia tai muita tahoja kuten muun muassa oikeusministeriötä, Geologian tutkimuskeskusta, Vesi- ja viemärilaitosyhdistystä, Öljyalan Keskusliittoa ja Helsingin yliopistoa.

Kokoonpano ja organisointi

Työryhmän kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja	ympäristöneuvos Saara Bäck ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto
Jäsenet	lainsäädäntöneuvos Tuire Taina ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto erityisasiantuntija Susanna Wähä ympäristöministeriö, rakennetun ympäristön osasto vanhempi hallitussihteeri Antti Belinskij maa- ja metsäministeriö neuvotteleva virkamies Jarkko Rapala sosiaali- ja terveysministeriö ympäristöneuvos Juha Helin aluehallintovirasto (ympäristölupavastuualue) ympäristögeologi Pekka Pulkkinen ELY-keskus (ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue) johtava geologi Ritva Britschgi Suomen ympäristökeskus asiantuntija Jouni Lind Elinkeinoelämän keskusliitto lakimies Leena Penttinen Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto lakimies Iina Vuorialho Suomen Kuntaliitto luonnonsuojelupäällikkö Ilpo Kuronen Suomen Luonnonsuojeluliitto
Sihteerit	ylitarkastaja Juhani Gustafsson ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto vanhempi tutkija Jari Rintala Suomen ympäristökeskus
Pysyvät asiantuntijat	vanhempi tutkija Jussi Kauppila Suomen ympäristökeskus

Työryhmän jäsenille ei nimetä varajäseniä. Tarvittaessa on mahdollista lähettää kokoukseen sijainen. Työryhmä voi kuulla asiantuntijoita työnsä aikana.

Kustannukset ja rahoitus

Hanke toteutetaan pääosin virkatyönä. ELY-keskus voi hakea matkakustannuksia korvattavaksi jälkikäteen TEM:n kirjeen Dnro TEM432/00.03.05.02/2010, pvm 19.2.2010 mukaisesti. Muut tarpeelliset toimintamenoja koskevat kustannukset maksetaan momentilta 350101023.

Kansliapäällikkö

Hannele Pokka

Osastopäällikkö, ylijohtaja

Timo Tanninen

Jakelu Työryhmän puheenjohtaja, jäsenet, pysyvät asiantuntijat ja sihteerit

Tiedoksi oikeusministeriö
maa- ja metsätalousministeriö
työvoima- ja elinkeinoministeriö
sosiaali- ja terveysministeriö
ympäristöministeriön osastot ja yksiköt
Geologian tutkimuskeskus
Suomen ympäristökeskus
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry.
Suomen Kuntaliitto
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
Vesi- ja viemärlaitosyhdistys
Öljyalan Keskusliitto ry